onderwijs zelf, het lezen, schrijven, rekenen enz., kortom de leerstof bij al deze scholen gelijk is en de Overheid contrôleeren kan, of dit onderwijs in behoorlijke mate gegeven wordt. De religieuse kleur of tint die de verschillende richtingen, roomsch, gereformeerd, ethisch enz. aan dit onderwijs geven, blijft voor de verantwoordelijkheid van de ouders of bestuurders der School, en de Overheid heeft daarmede niets te maken. Ze subsidieert niet, om de kinderen gereformeerd, roomsch, modern te maken, maar ze subsidieert, omdat en in zooverre op deze scholen een onderwijs wordt gegeven, dat zij voor de volksopvoeding noodig acht. Precies eender is het met den steun, dien de Overheid biedt aan onze stichtingen van barmhartigheid. Verpleging van arme krankzinnigen is een volksbelang; de Overheid mag ze niet tot gevaar der gemeenschap los laten loopen. Dat de Overheid daarom de particuliere krankzinnigengestichten finantieel steunt, is volkomen rationeel; ze doet dat niet, omdat ze de roomsche, protestantsche, gereformeerde verpleging *als zoodanig* bevorderen wil, maar omdat op deze gestichten de verzorging der krankzinnigen op voldoende wijze geschiedt.

Geheel anders staat het daarentegen met de Kerken, want de religie of geloofsbelijdenis is hier niet het bijkomende element, dat aan het instituut zekere kleurschakeering geeft, maar is de wortel, waaruit het instituut zelf opkomt; het instituut heeft geen ander doel, dan de religie in dien bepaalden vorm aan te kweeken; neem de religie weg en er blijft *niets* over. Hier kan de Overheid dus geen finantieelen steun bieden, of ze steunt deze religieuse richtingen zelve en laadt daarmede ook de verantwoordelijkheid voor deze richtingen op zich. Dit klemt te meer, omdat de ervaring leert, dat waar een waarlijk krachtig geloofsleven gevonden wordt, de kerkelijke gemeenschap zelve willig is in het geven harer gaven; maar omgekeerd, waar het religieuse leven inzinkt of de prediking tegen het geloof der gemeente ingaat, de offervaardigheid daalt. Indien de Overheid nu toch de kerken in het gemeen steunt, door de tractementen der predikanten te betalen, dan houdt ze kunstmatig ook die kerken in stand, waar het geloofsleven reeds lang ophield, en steunt ze die predikanten, die tegen het geloofsleven der gemeente ingaan. Juist daarom brengt het belang der religie mede, dat de Overheid zich hier van dezen finantieelen steun onthoude.

Het is hiermede tot op zekere hoogte als met de politieke partijen en met de dagbladpers. Ook bij deze beide heeft de Overheid zeker belang, want de volksontwikkeling staat met beide in zeer nauw verband. Zonder politieken partijstrijd kan er geen politieke volksontwikkeling wezen. En zonder een dagbladpers, die de publieke opinie leidt, komt het volk niet tot rijpheid van oordeel. In den strijd dezer politieke richtingen nu mag de Overheid zeker niet rechtstreeks ingrijpen; ze moet èn de politieke actie èn de pers *vrij* laten; alleen in corrupte staten ziet men, dat de Overheidsmacht gebruikt wordt voor een bepaalde partij, om deze bij de stembus kunstmatig de overwinning te bezorgen of om een bepaalde pers ingang bij het volk te doen vinden. Als Overheid moet ze *boven* de politieke partijen staan. Maar evenmin zou het geoorloofd wezen, dat de Overheid, om haar neutraliteit te bewaren, nu aan alle politieke partijen en aan alle dagbladen steun ging bieden uit 's Lands schatkist, omdat de politieke ontwikkeling der natie een „volksbelang" is. Denk u een Overheid die aan de partijkas der socialisten een jaarlijksche subsidie gaf, of de tractementen ging betalen van de redacteuren der socialistische pers! Welnu, even dwaas is het dat de Overheid, op grond dat de religie een „volksbelang" is, ook tractementen uitkeert aan moderne predikanten of predikers, die een socialistisch evangelie van den kansel verkondigen. De Overheid kan hier niet anders doen, dan zich van *elken financieelen steun onthouden.*

Daarom is er o. l. geen andere oplossing mogelijk, dan dat de finantieele bemoeiing van den Staat met de Kerk ophoude. Juist in het belang der religie.

Leestafel.

1. SCHEURKALENDER van het Gereformeerd Tractaatgenootschap „FILIPPUS" voor 1911. Firma F. P. D' HUY, Middelburg;

en

MARTHA-SCHEURKALENDER, uitgegeven ten voordeele van de MARTHA-STICHTING, bij J. M. BREDÉE te Rotterdam.

In mooie herfsttinten van geel en bruin en rood dort zomergroen. Als nerveus-humeurige menschen, die even goedmoedig lachen tusschen knorrige buien en furieuse vlagen, zijn de najaarsdagen met hun bezonde brokjes morgen en middag tusschen somberende regens en schrikwekkende onweders.

Haarden werden gehaald van den zolder waar zij hun zomerruste genoten; zijn in onze vertrekken weer getreden in functie of wachten, minachtend neerkijkend op het minderwaardig gedoe der, in hun oogen, oneerlijke concurrentie van petroleum-kacheltjes, rustig hun beurt.

En dat alles wekt zoo gedachten aan den naderenden winter van het straks wegstervend jaar.

Doet het ook bij pientere uitgevers, die ons daarom nu reeds zonden ter aankondiging hun nieuwe scheurkalenders,

't Zijn ons zulke welkome vrienden, die Christelijke Scheurkalenders.

Zij kwamen van Engeland, dáár geboren uit levenskrachtig Methodisme.

Maar ook ten onzent hebben, althans exemplaren van de soort zich zóó aangepast aan de omgeving, dat er letterlijk niets Engelsch meer aan is.

En ook zijn er onder, bij wie van erfelijke belasting met methodistische eigenschappen geen spoor zelfs meer is te vinden.

't Zijn ons zulke welkome vrienden, de Christelijke Scheurkalenders.

Wij geven hun een ereplaats in onze huiskamer en zij zijn er, in hun kleurig, fleurig gewaad tot een sieraad en zij brengen ons dag aan dag, heel een jaar door, „een goed woord", een woord van onzen God.

Een woord dat nu eens, in donkere dagen, licht en troost, dan weer, in zonnige dagen, te midden van den voorspoed dankstemming brengt; dat altijd is een Bijbelwoord.

Een Bijbel-woord dat het blaadje, al is het maar een „Scheurkalender-blaadje", als een welmeenend vriend, vaak zoo hartelijk toepast op onze zielen. En het „lezen van het blaadje" is dan ook al meer en meer een onderdeel van onze huiselijke godsdienstoefeningen geworden. De Christelijke Scheurkalender is bij ons ingeburgerd.

Maar de verscheidenheid op dit gebied is wel zoo groot dat er schier is „verlegenheid van keuze".

De eerste der twee waarvan ik hierboven den titel afschreef, die van het Gereformeerd Tractaatgenootschap „FILIPPUS", is uiteraard onverdacht gereformeerd.

Het schild doet mooi.

Een viertal goed geteekende en frisch gekleurde Bijbelsche tafereeltjes uit het leven van Paulus en Timotheus omlijsten het blok, met zijn tekst uit de SPREUKEN tot opschrift. Ik heb het blok doorbladerd, en waar ik het opsloeg vond ik steeds een stichtelijk, opbouwend bijschrift bij een weigekozen Schriftwoord. In schoone overeenstemming met het doel van „FILIPPUS", „aan de menschen te doen verstaan wat ze lezen", is bij dezen Kalender als premie gevoegd een kostelijke bundel praktische Schriftstudiën van PROF. L. LINDEBOOM onder den titel: UIT DE SCHRIFTEN.

Maar ook het gebruik van den anderen kalender, den MARTHA SCHEURKALENDER, kan ik, zoo op grond van wat ik zag van de nieuwe uitgave, als van mijn ervaring, die ik zelf een jaar lang met zijn voorganger heb opgedaan, van harte aanbevelen.

Het eenvoudige schild, — een intiemhuiselijk tafereeltje, jong moedertje aan den haard dat haar eene kindje op den schoot heeft en voert, terwijl een ouder zusje zich aan een nap met pap te goed doet, in klein-burgerlijk vertrekje — is mooi van teekening en tijn van kleurschakeering, doch spreekt u meer van Gratie dan van Genade.

De bijschriften bij de teksten zijn, voor zoover ik in den nieuwen Kalender kan nagaan en dat in dien van 1910 vond, in positief christelijken geest.

Wie zich een exemplaar van dezen Kalender aanschaft, steunt daarmee tevens de zoo te waardeeren vereeniging: „MARTHA-STICHTING voor onverzorgde kinderen, te Alphen a/d. Rijn".

2. DR. H. VISSCHER EN MR. P. A. DIEPENHORST Christendom en Maatschappij. Utrecht — G. J. A. RUYS — 1910.

Van dit onder redactie van de twee genoemde hoogleeraren uitgegeven tijdschrift, verschenen in de 3e SERIE twee nummers waarop ik niet mag laten hier de aandacht te vestigen.

Het 4e NR. der nieuwe Serie is geleverd door onzen DR. W. A. VAN ES, predikant te LEEUWARDEN, en handelt over: DE GRONDSLAGEN VAN DEN EIGENDOM BIJ HET LICHT VAN DE EERSTE VIJF BOEKEN DER HEILIGE SCHRIFT.

Voor dit onderwerp had de Redactie zeker moeilijk een beteren bewerker kunnen vinden dan den Leeuwarder leeraar, want juist hij heeft er een omvangrijke en diepgaande studie van gemaakt ten behoeve van zijn zeer gunstig beoordeeld akademisch proefschrift: DE EIGENDOM IN DEN PENTATEUCH, Kampen, J. H. Kok, waarmee hij zich in 1909 den titel van doctor in de theologie verwierf aan de VRIJE UNIVERSITEIT te AMSTERDAM.

In deze helder en vlot geschreven brochure zet VAN ES nu, met de duidelijkheid van iemand, die zijn onderwerp volkomen meester is, uiteen wat de PENTATEUCH leert zoo omtrent *wezen* en *ontstaan, grond* en *karakter*, als omtrent *object* en *subject, bevoegdheden* en *beperkingen, heiligheid* en *erfelijkheid* van den eigendom.

Met niet minder kennis van zaken is in deze Serie geschreven het 5e NR. waarin door MR. H. VERKOUTEREN wordt gehandeld over: DE CHRISTELIJKE BEGINSELEN IN HET RECHT.

De omstandigheid, dat tegenwoordig over die beginselen veel wordt gesproken, maar menigeen verlegen staat als het op hun aanduiding aankomt, heeft bij den geachten schrijver den wensch doen ontstaan om, zooals hij, alsof het misdaden waren, zegt, een poging te wagen ze „op te sporen en aan den dag te brengen".

In dit met name voor de in rechtsleer niet geschoolde lezers, op vele bladzijden zoo instructieve werkje, wijst hij dan aan, dat de Christelijk-zedelijke beginselen allenge zijn ingedrongen en ook nog steeds dieper moeten doordringen in het positieve recht der gekerstende volkeren. Hij doet dit voor de verschillende onderdeelen van het recht en wel voor het *burgerlijk recht, handelsrecht, strafrecht, staatsrecht, administratief* en ook voor *kerkrecht* en *volkenrecht*. Op het einde nog een hoofdstukje over *zedelijkheid en recht.*

Als, in een automobiel, voorbij de boomen langs een woud-weg, vliegen wij hier, in vaak duizelingwekkende vaart, langs lichte en zware problemen.

Maar daar maak ik den auteur allerminst een verwijt van, want in een boekje van even 50 pagina's kan dat bij een onderwerp als dit wel niet anders. Als een vriendelijk chauffeur, die ons toch ook het merkwaardige op den tocht wil doen merken, geeft MR. VERKOUTEREN bij de problemen zoo nu en dan zijn soluties. Soms, voor mij althans, bevredigende en waarbij ik ik dan dacht: „zoo kan het wel". Soms ook echter zulke, waarbij ik mij voorstelde, dat anderen mijner juridische vrienden bedenkelijke gezichten zullen zetten. Ook kwam hier en daar de gedachte bij mij op, of de auteur niet wel eens aan Christelijk-zedelijke beginselen toeschrijft, wat misschien eerder aan Germaansche rechtsbeginselen moet toegeschreven.

Maar dit neemt niet weg, dat dit 5e Nr. uit de 3e Serie van CHRISTENDOM en MAATSCHAPPIJ aan het inzicht in de toepassing der Christelijke beginselen op het positieve recht zeer zeker bevordelijk is en ik de lezing er van ook ten zeerste kan aanbevelen.

3. G. K. SIMON, Zendeling der Rijnsche Zending op Sumatra, DE MOHAMMEDAANSCHE PROPAGANDA EN DE PROTESTANTSCHE ZENDING. Uit het Duitsch door W. JONKER JR., Redacteur van *de Nederlander*. Met een woord ter inleiding door MR. F. W. K. GRAAF VAN BYLANDT, Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. 's Gravenhage J. C. de Mildt.

Ik vestig de aandacht van de vrienden der zending op deze, op verzoek der toehoorders, in druk gegeven voordracht, waarin de heer SIMON, die elf jaren als Zendeling in de BATAKLANDEN op SUMATRA heeft gearbeid, zoo tegen overschatting als onderschatting van het gevaar dat de pogingen der Mohammedanen om hun Geloof te verbreiden, voor die der Christenen om het hunne, door zending, voortteplanten, oplevert.

Het geschrift is, zooals de heer VAN BYLANDT terecht opmerkte, belangrijk genoeg, en de heer W. JONKER JR. deed een goed werk het te vertalen. Met den Inleider wensch ook ik er een ruime verspreiding aan toe.

Uit de Pers.

In de *Hervorming* heeft zich een strijd ontsponnen over de vraag, of de Zending in Indie wenschelijk is of niet.

Ds. G. de Leeuw van Barchem, die in het geding betrokken werd, laat zich aldus over de Zending uit:

Nu Dr. Hille Ris Lambers mijne stukken in de *Lochemsche Courant* ook in *de Hervorming* ter sprake brengt, moet ik hem hier ter plaatse wel even beantwoorden. Mijn geschrijf was echter meer speciaal bestemd voor een plaatselijk Nieuwsblad, dat door het meerendeel mijner gemeenteleden gelezen wordt. In onze dagen van ingezonken reformatorisch bewustzijn; van hopeloose spraakverwarring; van febres reactionaria epidemica, verwacht ik er meer heil van mijn kleinen, eenvoudigen kring naar vermogen voor te lichten, dan op den drukken, woeligen Areopagus mijn meening uit te galmen over de vragen van den dag.

De beschuldiging van oppervlakkigheid, gegrond op een schrijven, dat uitsluitend tot nadere argumenteering van vroeger gegeven beschouwingen dienen moest, schijnt mij nog al erg ... oppervlakkig.

Dat de Zending de poort opent voor al de ellenden der Europeesche »beschaving«; dat zij — hoezeer tegen haar bedoeling — jenever, opium, syphilis en bajonetten als venenum in cauda met zich voert; moet haar reeds stempelen, in het oog van ieder weldenkend mensch, tot een hoogst bedenkelijk verschijnsel.

Maar dit alles raakt de principiele bezwaren nog niet:

dat zij geweld pleegt aan de vrije, natuurlijke ontwikkeling van het religieuse leven der menschheid;

dat zij, veelal een kinderlijk-poetisch, zeker op zijn tijd ook wel vertroostend, »bijgeloof« door een gedrochtelijk, gedogmatiseerd en gesystematiseerd bijgeloof vervangt;

dat zij, uitgaande van een openbaringsgodsdienst, die de alleen ware, alleen zaligmakende zou zijn, in heel haar wezen anti-modern, anti-protestantsch is;

dat zij een godsdienst importeert, die onder den schijn van de godsdienst des Evangelies te zijn, zich de eeuwen door, onder verschillende vormen, van dat Evangelie de onverzoenlijke erfvijand heeft betoond.

En wil Dr. Hille Ris Lambers dien godsdienst met een heel mooien naam »het geloof in God onzen Vader« noemen; laat hij dan de vraag, of dit »geloof« de vrees voor boose geesten wegvraagt, maar eens aan zijn ambtgenoot te Grosthuizen voorleggen.

Er behoeft hier geen woord aan toegevoegd te worden.

Cynischer kan het niet.

Officieele Berichten.

Kort verslag van de vergadering der Geref. Kerken in de classis Brielle, gehouden te Hellevoetsluis op Woensdag 2 Nov. 1910.

Art. 1. Na het gemeenschappelijk zingen van Ps. 97 : 1 wordt de vergadering door Ds. R. J. Aalberts met het lezen van Ps. 48 en gebed geopend.

Art. 2. De geloofsbrieven worden door Ds. Kok en Taal onderzocht. Alle kerken wettig vertegenwoordigd. Vier kerken zonden een diaken. Aangedrongen wordt op het afvaardigen van ouderlingen. Op den geloofsbrief van Spijkenisse komen een tweetal vragen voor.

Art. 3. Moderamen als volgt: Ds. Aalberts, praeses, Ds. Dekker, assessor, Ds. v. Duin, scriba.

Art. 4. Notulen gelezen en goedgekeurd.

Art. 5. Besloten wordt, een afgedwaalde zuster, die zich beklaagt over handelingen van haren kerkeraad, er op te wijzen, dat zij eerst haar aanvrage om royement behoort in te trekken, voordat de classis op hare bezwaren kan ingaan.

Art. 6. Door Ds. Smallegange en Mol wordt verslag uitgebracht van kerkvisitatie in negen gemeenten.

Art. 7. In een der kerken is oneenigheid ontstaan tusschen predikant en gemeente, omdat eerstgenoemde zijn kinderen van de Christelijke school in zijn gemeente naar een Christel. school voor M. U. L. O. elders heeft overgeplaatst. Aan den kerkeraad zal een schrijven gericht worden.

Art 8. Pauze. De quaestor int en verrekent de gelden.

Art. 9. Het classicaal percentage wordt als volgt, vastgesteld: Abbenbroek 4, Bommel 3½, Brielle 5, Hellevoetsluis 5½, Melissant 2, Middelharnis 13, Nieuw-Helvoet 5½, Ooltgensplaat 6, Ouddorp 3½, Rockanje 3, Spijkenisse 11½, Stad a. h. Haringvliet 9, Sommelsdam 7½, Tinte 3, Zuidland 14, Zwartewaal 4 pCt.

Art. 10. Vacatuurdiensten: Bommel Dec., v. Duin, Jan., Esselink; Hellevoetsluis Dec., Mol, Jan., Kok; Middelharnis Jan., Dekker; Rockanje Dec., Smallegange, Jan., v. Lummel; Tinte Jan., Aalberts, Febr., Taal.

Art. 11. Bij de rondvraag, doet Melissant mededeeling dat aldaar door de Geref. Kerk een huis is aangekocht, waarin 's Zondags geregeld godsdienstoefening wordt gehouden.

Art. 12. Niets meer aan de orde, sluit Ds. Dekker met dankzegging.

Voor de classis,
W. E. v. DUIN, *h. t. scriba.*

Ouddorp, 7 Nov. 1910.

Vergadering der Gereformeerde Kerken in de classis 's-Hertogenbosch, gehouden Woensdag 26 Oct. 1910, te 's-Hertogenbosch.

1. Nadat gezongen is Ps. 89 : 1 en gelezen Ps. 89 : 1—18, gaat Dr. T. Hoekstra voor in gebed, en is de vergadering geopend.

2. De credentiebrieven worden nagezien en in orde bevonden. De kerk van Helenaveen is afwezig; de kerken van Heusden en Veen hebben een afgevaardigde gezonden; de kerk van Helmond een diaken, aan wien keurstem wordt verleend.

3. In het moderamen nemen zitting: Ds. J. de Vries als praeses, Dr. T. Hoekstra als assessor, Ds. H. L. Both als scriba.

4. De notulen van de vorige vergadering worden gelezen en gearresteerd.

5. Broeder H. Dekker uit Venlo, die staat naar het ambt van dienaar des Woords volgens art. 8 K. O., wordt praeparatoir geëxamineerd; de classis besluit, met dezen broeder verder te handelen volgens art. 8, opdat hij eerlang met vrijmoedigheid beroepbaar zou kunnen gesteld worden.

6. De praeses roept Ds. H. L. Both een woord van welkom toe, spreekt zijn blijdschap er over uit, dat Ds. Brummelkamp in de classis blijft door zijn bedanken voor de roeping naar Portugaal, en hoopt, dat we ook Dr. Hoekstra, naar Groningen A beroepen, in de classis zullen mogen houden.

7. Ingekomen is een verzoek van de broeders en zusters te Venlo, tot instituering der kerk aldaar. Twee deputaten, Ds. Both als consulent en Dr. Hoekstra, sec. Ds. Brummelkamp, zullen den toestand onderzoeken, en ook het moderamen van de deputaten voor den evangelisatiearbeid zal om advies gevraagd worden. Een schrijven van den kerkeraad van Amsterdam en, in verband hiermede, van een broeder uit Heerlen, zal beantwoord worden.

8. Het onderzoek naar art. 41 K. O. heeft plaats. Eindhoven verkrijgt advies in zake naamverandering der kerk aldaar. Heusden verkrijgt voortaan een driemaandelijksche bijdrage van / 8 uit de kas voor hulpbehoevende kerken. Tilburg krijgt antwoord op een vraag aan de classis. Sprang ziet een financieele quaestie tot zijn genoegen geregeld.

9. Oud. H. Schreuders doet rekening en verantwoording van de kas voor hulpbehoevende kerken. Er is dit jaar / 2 96½ minder ontvangen dan uitgegeven. Bij acclamatie worden, nadat de rekening nagezien is, de deputaten Ds. Brummelkamp, Ds. Brouwer en ouderling Schreuders, herbenoemd.

10. De grens wordt geregeld tusschen de kerken Tilburg, Eindhoven, Helmond en 's-Bosch. Voor Vrijhoeven-Cappel wordt ook een voorstel tot grensregeling aangenomen.

11. Ds. Brummelkamp doet eenige verblijdende mededeelingen aangaande den evangelisatiearbeid in Roozendaal, Tilburg, Eindhoven, Helmond en Venlo.

12. Alle deputaten worden herbenoemd, behalve dat kerkvisitatoren zullen zijn: Ds. Brummelkamp en Ds. Brouwer primi, Ds. Both en Ds. de Vries secundi.

13. De vacaturebeurten worden geregeld. Helmond zal gediend worden door: Ds. Both en Ds. de Vries. Sprang door Ds. Brouwer. Helenaveen door Ds. Brummelkamp.

14. Een schrijven aan Helenaveen zal gericht worden met verzoek, de collecten aan den Quaestor te zenden en voortaan bij afwezigheid kennisgeving te zenden.

15. De volgende vergadering zal gehouden worden, D. V. Woensdag 25 Januari 1911, te 's-Bosch.

16. Na dankgebed door den praeses wordt de vergadering gesloten.

Namens de classis:
H. L. BOTH, *h. t. scriba.*

Buitenland.

Duitschland. Een goed woord over opwekkende prediking.

De vraag, hoe de prediking meer levenwekkend zal worden, werd door den superintendent Brinckman van Bromberg onlangs op een conferentie behandeld. Hij gaf daarbij de volgende wenken:

1. De predikers van wie kracht uitging, hebben in het geheel geen preektoon. Men kan zich Luther niet voorstellen, zijn prediking onnatuurlijk uitgalmend. Wanneer datgene wat uitgesproken wordt, waarlijk uit het diepst van de ziel opwelt, dan vindt men van zelf den passenden toon.

2. Zij spreken interessant en niet langer dan zij de aandacht hunner hoorders weten te boeien. Zij weten dat zij niet steeds in hetzelfde kringetje van gedachten moeten ronddraaien. Vervelend zijn is de dood voor het opwekkend spreken. Men lese hetgeen Spurgeon in zijn boekje: „De kunst der illustratie" en in zijn: „Raadgevingen voor predikers," ten beste gat.

3. Zij spreken niet in het algemeen over zonde, boetvaardigheid, maar noemen de zonden hunner gemeente, zij hebben steeds bepaalde toestanden en personen van vleesch en bloed voor oogen, van welke zij scherp belijnde, plastische teekeningen geven. Zij bedienen het Woord Gods zoo, dat ieder zijn deel krijgt.

4. Zoo worden zij er voor bewaard variaties te maken op hetzelfde thema, maar ontwikkelen een onuitputtelijke veelzijdigheid. Zij weten dat zij de eene ziel op die, en de andere op deze manier moeten bereiken.

5. Zij zijn vrij zoowel van fanatisme als van bloohartigheid. Menig zeer begaafd prediker stootte al door zijn fanatisme. Zijn hart is ruim en zijn blik onbeneveld om het goede te zien, waar het ook te vinden is. Zij bestraffen niet zooveer den zondaar, als de zonde, en worden niet weerhouden door de vrees, dat ze daardoor menschen zullen kwetsen.

6. Zij zijn overtuigd dat hun woord uitwerking hebben zal, zonder te vergeten dat zij daarbij van God afhankelijk zijn. Een prediker die denkt, dat al zijn spreken toch niets helpt en alles bij het oude blijft, zal niets winnen.

7. De prediker van wie in de richting van heiligmaking kracht uitging, is steeds een man van voorbeeldigen wandel geweest.

8. Zij brengen niets anders en ook niets minder dan het woord Gods. Niet dat zij slechts bijbelteksten aan elkander rijgen, maar al hun spreken is er op gericht, om de waarheden van Gods Woord nader tot de zielen te brengen.

9. In hunne prediking treedt de Christus op den voorgrond. Zij laten den mensch geen eigen roem behouden, zij getuigen tegen werkheiligheid, en wijzen er op, dat de mensch zonder de genade Gods, gansch verloren is. Zij prijzen de vrije genade Gods met de kracht der persoonlijke ervaring. De grootst opwekkende kracht ligt in den zoendood van den Christus. Zij schilderen den gekruisigden Heiland zóó voor hun hoorders, dat zij door de liefde Gods in Christus gedrongen, even boetvaardig voor den Gekruisigde nederzinken, als zij geloovig tot Hem opzien.

10. Zij stellen hunne hoorders persoonlijk voor den levenden God en den levenden Heiland, en brengen hunne prediking niet als eens menschenwoord, maar als Gods Woord, dat persoonlijk tot hen gericht wordt. De Drieëenige God en Heere en de dingen der eeuwigheid, stellen zij aan de menschen niet voor als ideeën of nevelachtige figuren, maar als de reëelste realiteiten, pakkend en ontroerend, bestraffend en uitlokkend, dwingend en meesleepend, verheffend en zaligend. De prediker bereikt dit hoogste, als hij bij nauwgezette voorbereiding en bij den grootsten ijver, niet anders zijn wil dan een leider der zielen tot den bruidegom Christus. Hij komt voor zijn gehoor, nadat hij eerst door gebed zijn prediking van den hemel heeft ontvangen, en onder gebed op zich zelven heeft toegepast. Zulke getuigen des Heeren ervaren de vervulling der belofte: Die in Mij gelooft, stroomen des levenden waters „zullen uit zijn buik vloeien."

Wij gaven den inhoud der woorden van den superintendent zeer verkort weder. Er is echter ongetwijfeld veel in, dat overweging verdient.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

UIT KWAAD TOT GOED.

XXV.

GOEDE RAAD.

„Misschien zoo ging de ander voort," zijn er, wat scholen betreft nog wel meer dingen die men bij u in Nederland van ons kon overnemen".

„Door onze Zondagscholen hebben we aan duizenden kinderen, die in de week niet te krijgen waren wat goeds mogen leeren, voor het tijdelijke zoowel als voor het eeuwige leven. Thans is alleen het laatste nog noodzakelijk, want in het eerste wordt nu op andere wijs voorzien. Doch nu hebben we niet alleen de arme kinderen, maar ook die van meer gegoeden opgenomen, en dat draagt veel vrucht. Wat ik evenwel nu bedoelde is dit. Vroeger wisten arme ouders, en ook wel andere die kleine kinderen hadden, dikwijls niet waar hen overdag heen te zenden en dat veroorzaakte in vele gezinnen groote moeielijkheid. Nu zijn we hier in Londen op de gedachte gekomen om ook voor kinderen onder de zes jaar scholen op te richten, waar zij onder leiding van juffrouwen overdag bezig gehouden worden. Ook dat gaat aanvankelijk zeer goed en als u er belang in stelt, wil ik gaarne zulk een school eens met u bezoeken".

De heer Mollet had zeer opmerkzaam toegeluisterd want, gelijk de lezer begrijpen zal, wat hij hoorde bezemde hem groot belang in, en hij zei:

„Heel gaarne. Ik geloof niet, dat er ergens bij ons zulk eene inrichting bestaat, en het zou dunkt mij een voorrecht voor onze groote stad wezen, als wij ook zoo iets mochten besitten".

En nu deelde hij aan de vrienden mede, wat hij alroo op de bewaarschool in zijn buurt had gezien. Dat gaf stof tot allerlei vragen en soms tot veel vroolijkheid. Toen nu echter de heer Mollet geëindigd had sprak de gastheer:

„Ik heb nog iets anders op het hart, dat wij vanavond meteen wilden afdoen. Ge weet zeker niet, dat de vrienden hier nog altijd geld van u onder hun berusting hebben".

„Van mij?" vroeg de ander verwonderd.

„Ja, of beter gezegd, althans van het land of van de stad waarin gij woont. Het is een heele geschiedenis, die ik u echter eerst moet vertellen".

Thans deelde de spreker mede wat voor een 50 jaar geleden gebeurd was met het Nederlandsche schip, dat toen door de Engelschen was prijsgemaakt. Hij verhaalde hoe John Warder, de kwaker, geweigerd had zijn aandeel uit den buit tot zich te nemen; hoe dat zooveel mogelijk aan de eigenaars was teruggegeven en het overige nog altijd trouw door de gemeente des Vrienden werd bewaard en beheerd, zoodat het nu tot een aanmerkelijke som was aangegroeid. Kortom alles wat de lezers reeds weten.

„Nu wilden wij", zoo ging hij voort, gaarne van dat geld ontslagen worden, want het ligt hier doelloos. Wij wenschten u daarom voor te stellen het mee te nemen naar Amsterdam. Dan kunt u het daar ten nutte van de stad gebruiken, op de wijs die u het best vindt. Het schip heette *Amsterdams Welvaren.* Wij weten wat die woorden beduiden, en hopen, dat met Gods zegen dit geld ook wezenlijk tot Amsterdams welvaren mag strekken.

Mijnheer Mollet wilde er gaarne eens over denken, en ging eenige dagen later een bezoek brengen aan een der nieuwe inrichtingen, die den naam droegen van *infant schools* of kleinekinderscholen. Ze bevielen hem uitstekend. Hij zag daar voor het eerst een plaats, waar alles er op ingericht was om het den kleinen kleuters zoo prettig mogelijk te maken.

De vertrekken waren hoog, ruim en luchtig; er was veel mooi speelgoed en alles zag er

Inteekenbiljet.

De ondergeteekende, abonnent op *De Heraut*, wenscht te ontvangen: een ex. van de Uitgave in boekformaat der artikelenreeks **Pro Rege** door **Dr. A. KUYPER**, in drie deelen voor den prijs van *f* **7.50** (bij vooruitbetaling te voldoen) voor zichzelf en bovendien ____ ex. van dit premiewerk voor zijne medelezers, namelijk voor:

(*naam*) _____ te _____

(*naam*) _____ te _____

Saam ____ exemplaren, waarvoor de gelden, bedragende per kwartaal *f* 1.25 per ex. door ondergeteekende per postwissel zullen worden toegezonden.
de Administratie van *De Heraut* wordt verzocht per kwitantie te innen.

Bij het compleet komen van het premiewerk verzoekt ondergeteekende toezending van ____ stel losse banden.

(*Naam*) _____

(*Woonplaats*) _____

(*Datum*) _____